

3 «СУСВЕТНАЙ ЭКАНОМІКІ» — У БУХГАЛТАРЫ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

У гэтым годзе патока выпускнікоў агульнаадукацыйных школ размеркаваліся наступным чынам: **16,7% адзінаццацікласнікаў былі залічаны ва ўстановы прафесійна-тэхнічнай адукацыі, 24,1% — ва ўстановы сярэдняй спецыяльнай адукацыі, 56,3% пайшлі атрымліваць вышэйшую адукацыю, а 2,9% абралі нейкі іншы шлях.**

Пасля заканчэння базавай школы 19,5% выпускнікоў пайшлі ў прафтэхустановы, 14,9% паступілі ў сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы, а 63,8% адклалі пытанне з прафесійным вызначэннем яшчэ на два гады і вырашылі прадоўжыць навучанне на старшай ступені школы.

НА БУДОЎЛЮ АБО ДА ПЛІТЫ?

— 3 улікам таго, што рынак працы ўстойліва арыентаваны на рабочыя прафесіі, нам трэба пераразмяркоўваць патока школьнай моладзі, — лічыць **першы намеснік міністра адукацыі Вадзім БОГУШ**. — Структура прыёму на ўзровень прафесійна-тэхнічнай адукацыі мабільна адгукваецца на запыты рэгіянальных рынкаў працы. Спецыяльнасці рэальнага сектара эканомікі складаюць у структуры прыёму да 80%. Пры гэтым патрэба ў кадрах на 98,8% пацвярджаецца заключанымі дагаворамі і пададзенымі заяўкамі на падрыхтоўку кадраў.

Па інфармацыі Міністэрства адукацыі, у 2014 годзе моладдзю былі асабліва запатрабаваны прафесіі цырульніка, візажыста, повара, кандытара, страховага агента, муляра, плітачніка, трактарыста-машыніста, кіроўцы аўтамабіля і некаторыя іншыя. У той жа час установы прафтэхуадукацыі адчувалі цяжасці пры камплектаванні груп па прафесіях лёгкай прамысловасці, машынабудавання, сельскагаспадарчай вытворчасці, дрэваапрацоўкі і будаўніцтва.

— Работа па павышэнні прэстыжнасці рабочых прафесій з'яўляецца надзвычай актуальнай і павінна праводзіцца на пастаяннай аснове. Відавочна, што адных намаганняў устаноў адукацыі і органаў кіравання адукацыяй недастаткова. Трэба радыкальна змяніць ролю працадаўцаў у гэтым пытанні, — падкрэслівае Вадзім Богуш. — А пры фарміраванні кантрольных лічбаў прыёму ў ССНУ трэба скарачаць прыём па тых спецыяльнасцях, дзе значная колькасць выпускнікоў з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй працаўладкоўваецца рабочымі з разрадам ніжэй за чацвёрты. Трэба падумаць пра адкрыццё ва ўстановах сярэдняй спецыяльнай адукацыі падрыхтоўкі па праграмах прафтэхуадукацыі. Гэтая мера дазволіць падрыхтаваць неабходныя кадры са значна меншымі выдаткамі бюджэтных сродкаў і ў больш кароткія тэрміны.

Да слова, у гэтым годзе план прыёму ва ўстановы прафтэхуадукацыі за кошт сродкаў бюджэту выкананы на 92,6% (недабор склаў 2541 чалавек). А на ўзровень сярэдняй спецыяльнай адукацыі — на 92,5%. На наступны год аб'ём і структуру прыёму ва ўстановы прафесійна-тэхнічнай адукацыі прапануецца захаваць на сёлетнім узроўні. Выключаць толькі рэдкія і нешматлікія прафесіі, па якіх заяўленая патрэба складае менш за 25 чалавек, арганізаваўшы адпаведнае навучанне кадраў непасрэдна на прадпрыемствах.

«ТАБЛЕТКА» АД КАДРАВАГА ДЭФІЦЫТУ

Ва ўстановах вышэйшай адукацыі па выніках асноўнага набору засталася незапоўненае 1561 бюджэтнае месца, таму спатрэбіўся дадатковы набор. Мэтай правядзення другой «хвалі» залічэння была ліквідацыя дэфіцыту кадраў па вострадэфіцытных для краіны спецыяльнасцях, няхай і за кошт зніжэння мінімальнага парoga на ЦТ для прэтэндэнтаў на вышэйшую адукацыю... Напрыклад, абітурыентам, якія паступілі ў рамках дадатковага набору на ваенныя,



Фота Анастасіі Кішчэўскай

спартыўныя і сельскагаспадарчыя спецыяльнасці, дастаткова было мець у сертыфікацыі ўсяго 3 балы. Прычым гэта тычылася ўсіх экзамэнацыйных дысцыплін.

Дадатковы набор быў аб'яўлены на 1439 месцаў і выкананы на 94%. Ён паспяхова прайшоў ва ўсіх ВНУ міністэрстваў адукацыі, спорту, культуры, унутраных спраў і абароны. Крыху сапсавала агульную карціну толькі Беларуска-сельскагаспадарчая акадэмія, дзе засталася незапоўненае 81 месца.

Выпускнікі спецыяльнасці «Сусветная эканоміка» працуюць... у якасці спецыялістаў па рабоце з кліентамі на піўзаводзе «Аліварыя», спецыялістамі па пластыкавых картках банка, бухгалтарамі, служаць прапаршчыкамі ў міліцыі, а выпускнікі спецыяльнасці «Міжнародныя адносіны» ўладкоўваюцца ва ўпраўленне пратакольнай службы банка?

Пры гэтым на многіх спецыяльнасцях у ВНУ сфарміраваўся конкурс, якога не назіралася падчас асноўнага набору. У шэрагу выпадкаў прахадны бал дадатковага набору быў нават вышэйшы за прахадны бал падчас першай «хвалі» залічэння. Так, на спецыяльнасці «Меліярацыя і водная гаспадарка» ў Брэсцкім тэхнічным універсітэце на адно месца прэтэндавалі 12 чалавек, на спецыяльнасці «Метралогія, стандартызацыя і сертыфікацыя» ў БДАТУ — 8,5 чалавек, «Праектаванне і вытворчасць сельскагаспадарчай тэхнікі» ў БДАТУ — 5,8 чалавек, «Машыны і абсталяванне ляснога комплексу» ў БДТУ — 4,7 чалавек, «Тэхнічнае абсталяванне машынабудавання вытворчасці» ў Полацкім дзяржаўным універсітэце — 3,6 чалавек на месца, «Пачатковая адука-

цыя» ў Беларуска-дзяржаўным педагагічным універсітэце — 2,7 чалавек на месца.

У 85% выпадкаў прахадны бал дадатковага набору быў вышэйшы за прахадны бал падчас асноўнага набору. Але як такое стала магчымым, калі ўлічваць зніжэнне планкі патрабаванняў да абітурыентаў?

— Па-першае, дадатковым шанцам скарысталіся абітурыенты з высокімі баламі сертыфікатаў ЦТ, якія не прайшлі па конкурсе на прэстыжныя спецыяльнасці асноўнага набору. Па-другое, прайшлі абітурыенты, якія па адной з экзамэнацыйных дысцыплін мелі бал, які не дазваляў ім удзельнічаць у асноўным набору, затое па двух іншых прадметах балы былі ў іх дастаткова высокія, — патлумачыў гэты «феномен» Вадзім Богуш.

На думку першага намесніка міністра адукацыі, дадатковы набор паспрыяў паляпшэнню маральна-псіхалагічнай атмасферы прыёмнай кампаніі, паколькі забяспечыў дадатковыя гарантыі абітурыентам пры паступленні ў ВНУ. **Засталося незразумелым толькі адно: як дадатковы набор стасуецца з ідэяй ранняй прафарыентацыі і свядомага выбару будучай прафесіі? І ці можна запоўніць усе бюджэтныя месцы ў ВНУ без пагрозы дэвальвацыі дыплама? Асабліва ўлічваючы сімвалічныя балы ў сертыфікатах ЦТ, дазволеныя ўдзельнікам другой «хвалі» залічэння...**

«АПЕТЫТЫ» І РЭЧАІСНАСЦЬ

Лічбы прыёму на ўмовах аплаты (на дзённую і завочную формы навучання) на 100% выканалі сёлета толькі ВНУ Міністэрства аховы здароўя і Міністэрства сувязі. ВНУ Міністэрства адукацыі змаглі выканаць план толькі на 61%, Міністэрства спорту — на 75%, Мінтранса — на 52% і МНС — на 34%.

Дэфіцыт абітурыентаў фактычна прывёў да таго, што амаль усе ахвотныя маглі сэле-

та стаць студэнтамі. Цікава, што колькасць платных месцаў у некаторых ВНУ істотна перавышала колькасць бюджэтных месцаў па той жа спецыяльнасці. Адзінай перашкодай стала мінімальна планка, устаноўленая для ўдзельнікаў цэнтралізаванага тэсціравання. Для тых, хто ўдзельнічаў у дадатковым набору на бюджэтных месцах, гэтая планка была зніжана, але для маладых людзей, гатовых плаціць грошы за сваё навучанне, парог зніжаць не сталі. І, напэўна, правільна зрабілі. Усё ж такі вышэйшая адукацыя не павінна станавіцца даступнай абсалютна ўсім.

Вадзім Богуш упэўнены, што ВНУ павінны ўстанаўліваць больш рэальныя лічбы набору на платную форму навучання, а не дзейнічаць па прынцыпе: «Запланую ў межах ліцэнзійнай колькасці, можа, і набяру». Напрыклад, у прыватных ВНУ план прыёму быў выкананы толькі на 24%, а на дзённай форме навучання — і ўвогуле толькі на 16%.

Загадам міністра адукацыі створана міжведамасная рабочая група па планаванні падрыхтоўкі кадраў па ўсіх узроўнях прафесійнай адукацыі. Ужо можна з упэўненасцю сказаць, што захаваецца тэндэнцыя скарачэння эканамічных і юрыдычных спецыяльнасцяў, асабліва ў няпрофільных установах вышэйшай адукацыі. Гэтая работа будзе праводзіцца з улікам размеркавання выпускнікоў. Будуць аналізавацца факты, калі выпускнікі працуюць або не па профілі, або не ў адпаведнасці з прысвоенай кваліфікацыяй. Напрыклад, які стаўціца да таго, што выпускнікі спецыяльнасці «Сусветная эканоміка» працуюць... у якасці спецыялістаў па рабоце з кліентамі на піўзаводзе «Аліварыя», спецыялістамі па пластыкавых картках банка, бухгалтарамі, служаць прапаршчыкамі ў міліцыі, а выпускнікі спецыяльнасці «Міжнародныя адносіны» ўладкоўваюцца ва ўпраўленне пратакольнай службы банка? Скарачэнне няпрофільных юрыдычных і эканамічных спецыяльнасцяў будзе адбывацца, як плануецца, за кошт поўнага адмаўлення ад іх на бюджэтнай форме навучання і захавання толькі на платнай форме на ўзроўні фактычнага прыёму 2014 года.

ВЫБАР... У ЦІШЫНІ

А цяпер — пра тры змяненні, якія могуць адбыцца падчас наступнай прыёмнай кампаніі ў ВНУ. Міністэрства адукацыі прапануе павысіць парогавыя значэнні балаў па першым профільным прадмеце ўступных выпрабаванняў да 20-ці. Пры гэтым парогавыя значэнні балаў па другім профільным прадмеце захаваць на ўзроўні гэтага года. Прадастаўляць права ўдзелу ў дадатковым набору абітурыентам, якія не пераадолелі мінімальны парог тэставага бала толькі па адной дысцыпліне.

Плануецца чарговая рэвізія структуры і зместу тэставых заданняў — дзеля павышэння іх якасці, а таксама правядзенне параўнальнага аналізу вынікаў ЦТ з вынікамі экзамэнацыйных сесій студэнтаў першага года навучання. Такім чынам будуць шукаць адказ на пытанне: ці варта змяняць падыходы да ацэнвання вынікаў ЦТ? Мяркуюцца ў тэставых заданнях па рускай і беларускай мове скараціць частку А і павялічыць частку В, дзе адсутнічаюць падказкі, з дапамогай якіх абітурыент павінен зрабіць правільны выбар.

Таксама ёсць намер правесці эксперымент па выкарыстанні аўтаматызаванай сістэмы прыёму дакументаў і залічэння ва ўстановы вышэйшай адукацыі па спецыяльнасцях юрыдычнага і педагагічнага профіляў. Што да арганізацыі ўступнай кампаніі, то Міністэрства адукацыі прапануе пакінуць працягласць прыёмнай кампаніі без змяненняў, але павялічыць тэрміны прыёму дакументаў у асноўны набор на два дні і, адпаведна, на два дні скараціць прыём дакументаў у дадатковы набор. Таксама прапануецца змяніць падыход да інфармавання абітурыентаў.

Апошні дзень падачы дакументаў зрабіць «днём цішыні» — гэта значыць, не інфармаваць абітурыентаў аб колькасці пададзеных заяў, каб не заахвочваць стыхійнасць выбару будучай прафесіі...

Надзея НІКАЛАЕВА.

Спецыяльнасць	ВНУ	Прахадны бал асноўнага набору	Прахадны бал дадатковага набору
Хімічная тэхналогія перапрацоўкі драўніны	БДТУ	92	174
Сельскае будаўніцтва і добраўпарадкаванне тэрыторый	БрДТУ	109	255
Тэхналагічнае абсталяванне машынабудавання вытворчасці	БНТУ	95	217
Спартыўна-педагагічная дзейнасць (хакей на траве)	БДУФК	150	211
Металургічная вытворчасць і металаапрацоўка	БНТУ	98	204
Кіраванне падраздзяленнямі транспартных войскаў (аднаўленне і будаўніцтва шляхоў зносін)	БелДУТ	105	171

Самыя высокія конкурсы на рабочыя прафесіі:

- **цырульнік, візажыст** (4 чалавекі на месца ў Гродзенскім прафесійна-тэхнічным каледжы бытавога абслугоўвання);
- **повар, кандытар** (3,8 чалавекі на месца ў Гродзенскім прафесіянальным тэхналагічным каледжы);
- **повар** (3 чалавекі на месцы — у Мінскім прафесійна-тэхнічным каледжы кулінарыі);
- **электраманцёр па рамонце і абслугоўванні электраабсталявання** (2,8 чалавекі на месца — у Магілёўскім прафесійным электратэхнічным каледжы);
- **агент страхавы, аператар ЭВМ** (2,4 чалавекі на месца — у Магілёўскім эканамічным прафесійна-тэхнічным каледжы);
- **кухар, пекар** (2,4 чалавекі на месца ў Гомельскім прафесійным ліцэі рачнога флоту);
- **муляр, тынкоўшчык, абліцоўшчык-плітачнік** — 2,4 чалавекі на месца ў Гомельскім прафесійным ліцэі будаўнікоў.